

همایش اقتصاد ایران؛ اصلاحات ساختاری در گام دوم

Economic Affairs
Research Institute

- ▶ اقتصاد ایران در گام دوم چهل‌ساله خود نیازمند تحول ساختاری به منظور بهبود بستر اجرای سیاست‌های اقتصادی (سیاست‌های پولی، ارزی، مالی و رفتاری) است.
- ▶ مراد از تحول ساختاری، تحول در نظام یا سازماندهی اقتصادی مشتمل بر تغییر در سازمان‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی و ابزارهای سیاستی است.
- ▶ مهمترین محورهای تحول ساختاری شامل تحول در ساختار سیاست‌گذاری اقتصادی، ساختار حکمرانی بر مبنای داده، ساختار نظام مالی، ساختار مالیاتی-حمایتی و ساختار بودجه‌ریزی می‌باشد.

- تحول ساختاری هویتی میان‌مدت و بلندمدت دارد و در افق چهل ساله در قالب ۸ برنامه توسعه (برنامه هفتم تا سیزدهم) تا سال ۱۴۴۳ مطرح می‌شود.
- در همایش اقتصاد ایران؛ تحولات ساختاری در گام دوم انقلاب اسلامی، ۵ محور تحول ساختاری شامل تحول در نظام سیاست‌گذاری اقتصادی، حکمرانی بر مبنای داده، نظام مالی، نظام مالیاتی-حمایتی و نظام بودجه‌ریزی بررسی می‌شود.
- هدف از برگزاری این همایش آن است که طرح‌های تحولی عملیاتی برای بهبود روند سیاست‌گذاری اقتصادی، شفافیت اقتصادی، تأمین مالی، مالیات‌ستانی-حمایت‌گری و بودجه‌ریزی ارائه شود.

رویکرد مقالات

- محوریت تحلیل ساختاری در ابعاد پنج‌گانه (سازمان، قوانین، ابزارها)؛
- توجه به مبانی و اصول اسلامی - ایرانی؛
- نگاه آینده‌نگرانه به تحولات اقتصاد ایران در افق چهل ساله؛
- توجه به آسیب‌ها، و تجارب موجود (در نظر گرفتن مشکلات عملیاتی و تجارب گذشته)
- ارائه پیشنهادات کاربردی مشخص با تعیین مکانیزم‌های اجرایی (ناظر به اجرا)

اصلاح ساختاری یعنی تغییر و تحول در زیرساخت‌های سیاست‌گذاری اقتصادی شامل سازمان‌ها، قوانین، ابزارها (مانند ایجاد شورای تثبیت اقتصادی، تجدید نظر در قیمت‌گذاری دلاری نهاده داخلی تولید، معرفی پایه‌های جدید مالیاتی)

در مقابل

اصلاح سیاستی یعنی تغییر در اقدامات سیاستی مانند سیاست پولی، مالی، قیمتی (مانند افزایش نرخ ذخیره قانونی، افزایش نرخ سود سپرده، افزایش نرخ ارز، افزایش نرخ مالیات،...)

تغییر در ابزارها	تغییر در قوانین	تغییر در سازمان	
ابزارهای نظارتی، ابزارهای تامین مالی احزاب	قانون انتخابات، قوانین احزاب	مجلس متخصصان، شورای تثبیت اقتصادی، احیای احزاب، نظام دو پارلمانی	ساختار اقتصاد سیاسی
استانداردسازی داده	قوانین افشای اطلاعات	تجمع پایگاه‌های داده	ساختار حکمرانی بر مبنای داده
اوراق‌بدهی‌سازی، ابزارهای عملیات بازار باز	قواعد محدودساز خلق پول،	تفکیک بانک از لیزینگ و شرکت سرمایه‌گذاری، ادغام بانکها، استقلال بانک مرکزی	ساختار نظام مالی
پایه‌های جدید مالیاتی، مالیات بر عایدی سرمایه	اصلاح قانون مالیات بر اراضی بایر	ادغام سازمان هدفمندسازی در سازمان مالیاتی	ساختار نظام مالیاتی-حمایتی
اصلاح شیوه نظارت بر بودجه	قاعده‌گذاری برای مداخلات مجلس در بودجه	تغییر در نهادهای تدوین‌کننده بودجه، تفکیک نظام تدوین و اجرای بودجه، ...	ساختار نظام بودجه‌ریزی

➤ دکتر عباس شاکری

عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی

➤ دکتر علی طیب نیا

عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

➤ دکتر علی اکبر عرب مازار

عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی

➤ دکتر جعفر قادری

عضو هیأت علمی دانشگاه شیراز

➤ دکتر محمود متوسلی

عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

➤ دکتر ایرج توتونچیان

عضو هیأت علمی دانشگاه الزهرا

➤ دکتر محمد حسین حسین زاده بحرینی

عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

➤ دکتر داود دانش جعفری

عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی

➤ دکتر پرویز داودی

عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی

➤ دکتر حسن سبحانی

عضو هیأت علمی دانشگاه تهران

➤ دکتر اسماعیل سقاب اصفهانی

دبیر ستاد راهبری تحول دولت

➤ دکتر عطاءاله رفیعی آتانی

عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت

➤ دکتر سیدعلی روحانی

معاون سیاست‌گذاری اقتصادی وزارت امور اقتصادی

➤ دکتر منصور زراءنژاد

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز

➤ دکتر مصطفی سلیمی‌فر

عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

➤ دکتر محمدجواد شریف‌زاده

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)

➤ دکتر سعید شوال‌پور آرانی

عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت

➤ دکتر مرضیه اسفندیاری

عضو هیئت علمی دانشگاه سیستان و بلوچستان

➤ دکتر بهزاد بابازاده

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم اسلامی رضوی

➤ دکتر روزبه بالونژاد نوری

عضو هیئت علمی پژوهشکده امور اقتصادی

➤ دکتر رسول بخشی دستجردی

عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان

➤ دکتر عادل پیغامی

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق

➤ دکتر سیدمحمدجواد رزمی

عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

➤ **دکتر غلامعلی معصومی نیا**

عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی

➤ **دکتر محمدجواد توکلی**

عضو هیئت علمی موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

➤ **حجت الاسلام دکتر علی نعمتی**

دبیر هیئت اندیشه‌ورز اقتصاد و الگوی پیشرفت اسلامی حوزه علمیه خراسان

➤ **دکتر محمد نعمتی**

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (دبیر علمی همایش)

➤ **دکتر حسین صمصامی**

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی

➤ **دکتر جواد عرب یار محمدی**

عضو هیئت علمی پژوهشکده امور اقتصادی

➤ **دکتر سیدهادی عربی**

عضو هیئت علمی دانشگاه قم

➤ **دکتر سعید فراهانی فرد**

عضو هیئت علمی دانشگاه قم

➤ **دکتر محمدعلی متفکر آزاد**

عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز

➤ **دکتر مرتضی مرتضوی کاخکی**

معاون پژوهشی پژوهشکده امور اقتصادی

- دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده اقتصاد
- دانشگاه شهید بهشتی؛ دانشکده علوم سیاسی و اقتصاد
- دانشگاه تهران، دانشکده اقتصاد
- دانشگاه خوارزمی؛ دانشکده اقتصاد
- دانشگاه الزهراء، گروه اقتصاد
- دانشگاه امام صادق، دانشکده اقتصاد
- دانشگاه اصفهان، گروه اقتصاد
- دانشگاه شیراز، گروه اقتصاد
- دانشگاه آزاد، واحد علوم و تحقیقات، گروه اقتصاد
- دانشگاه پیام نور، گروه‌های اقتصادی
- دانشگاه قم، دانشکده مدیریت اقتصاد
- دانشگاه علوم رضوی، گروه اقتصاد
- دانشگاه مازندران، دانشکده اقتصاد
- دانشگاه فردوسی، دانشکده اقتصاد
- دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده مدیریت و اقتصاد
- دانشگاه علم و صنعت، دانشکده مهندسی پیشرفت
- دانشگاه تبریز، گروه اقتصاد
- دانشگاه شریف، دانشکده مدیریت و اقتصاد
- دانشگاه مازندران، گروه اقتصاد
- دانشگاه باهنر، گروه اقتصاد
- دانشگاه یزد، گروه اقتصاد
- دانشگاه شهید چمران، دانشکده اقتصاد
- دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشکده مدیریت و اقتصاد
- دانشگاه امام حسین
- دانشگاه دفاع ملی
- دانشگاه مفید، گروه اقتصاد
- دانشگاه بوعلی سینا، گروه اقتصاد
- دانشگاه ارومیه، گروه اقتصاد
- دانشگاه رازی، گروه اقتصاد
- موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی
- موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، گروه اقتصاد
- مرکز آموزش عالی بانکداری
- پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، گروه اقتصاد
- پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، گروه اقتصاد
- پژوهشکده پولی و بانکی
- پژوهشکده امار
- مرکز پژوهش‌های مجلس
- مرکز تحقیقات اسلامی مجلس
- مرکز اقتصاد مقاومتی حوزه علمیه
- مجتمع عالی ولی امر
- جهاد دانشگاهی
- موسسه تدبیر
- مرکز اطلاعات مالی
- مرکز تحقیقات مالیات
- کمیته رصد فقر
- پایگاه اطلاعات ایرانیان
- مرکز مطالعات بانک ملی
- مرکز مطالعات بورس اوراق بهادار
- موسسه کار و تامین اجتماعی
- مرکز پژوهش‌های اتاق ایران
- دیوان محاسبات

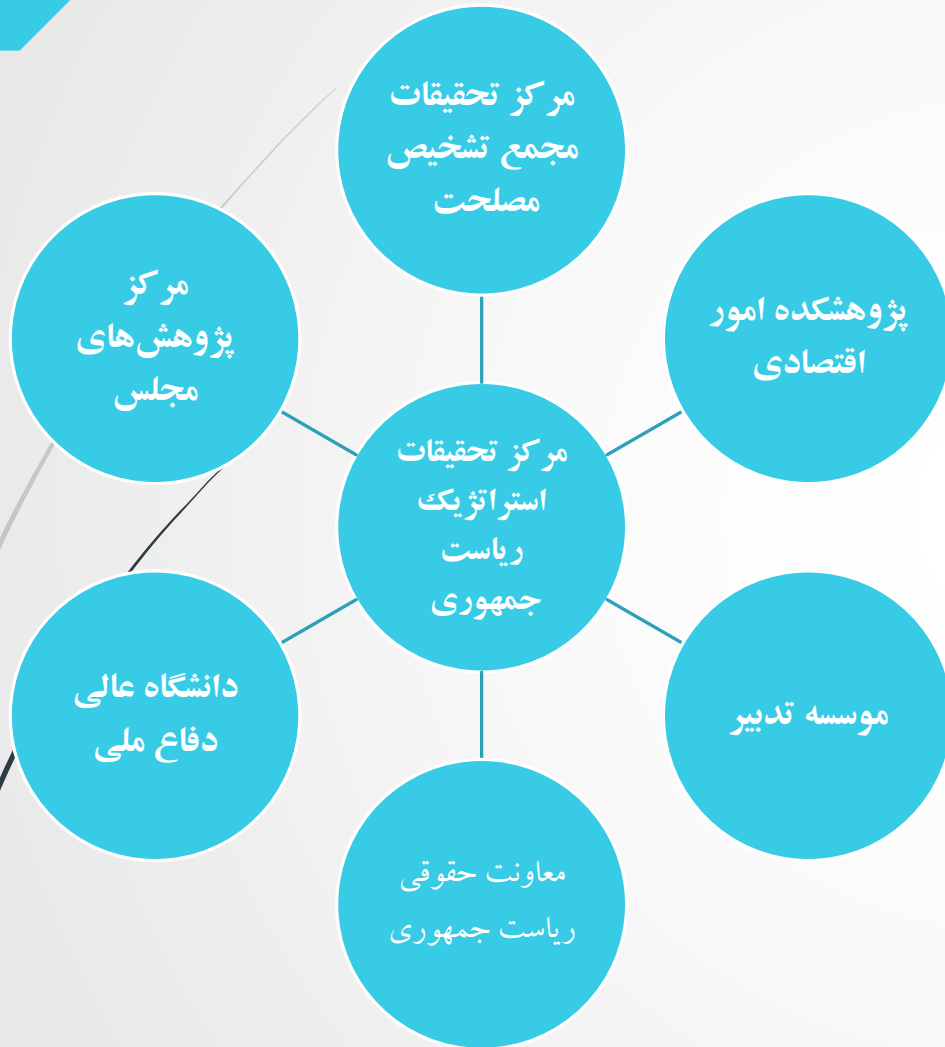
➤ ۱. اصلاح ساختار نظام سیاست گذاری اقتصادی

➤ ۲. اصلاح ساختار حکمرانی بر مبنای داده

➤ ۳. اصلاح ساختار نظام مالی

➤ ۴. اصلاح ساختار نظام مالیاتی - حمایتی

➤ ۵. اصلاح ساختار نظام بودجه ریزی

محورهای بررسی

آسیب شناسی ساختار نظام سیاست گذاری اقتصادی

بررسی تجربه کشورها در اصلاح ساختار نظام سیاست گذاری اقتصادی

پیشنهادات برای اصلاح ساختار نظام سیاست گذاری اقتصادی

ایده های محوری

شورای تثبیت اقتصادی

احیای احزاب و نظام دو پارلمانی

محورهای بررسی

آسیب‌شناسی ساختار حکمرانی بر مبنای داده

(تعدد سازمانی، تعدد قوانین، استاندارد نبودن داده، مشکل مالکیت داده، مرز محرمانگی)

بررسی تجربه کشورها در اصلاح ساختار حکمرانی بر مبنای داده

پیشنهادات برای اصلاح ساختار حکمرانی بر مبنای داده

(استانداردسازی داده اقتصادی، استفاده از فناوری های جدید مانند بلاکچین،...)

ایده‌های محوری

تجمیع ساختار سازمانی مدیریت داده‌های اقتصادی

قاعده‌گذاری افشای اطلاعات

استاندارد کردن داده

اصلاح ساختار نظام مالی (بانک و بازار سرمایه)

13

محورهای بررسی

آسیب‌شناسی ساختار نظام مالی

بررسی تجربه کشورها در اصلاح ساختار نظام مالی

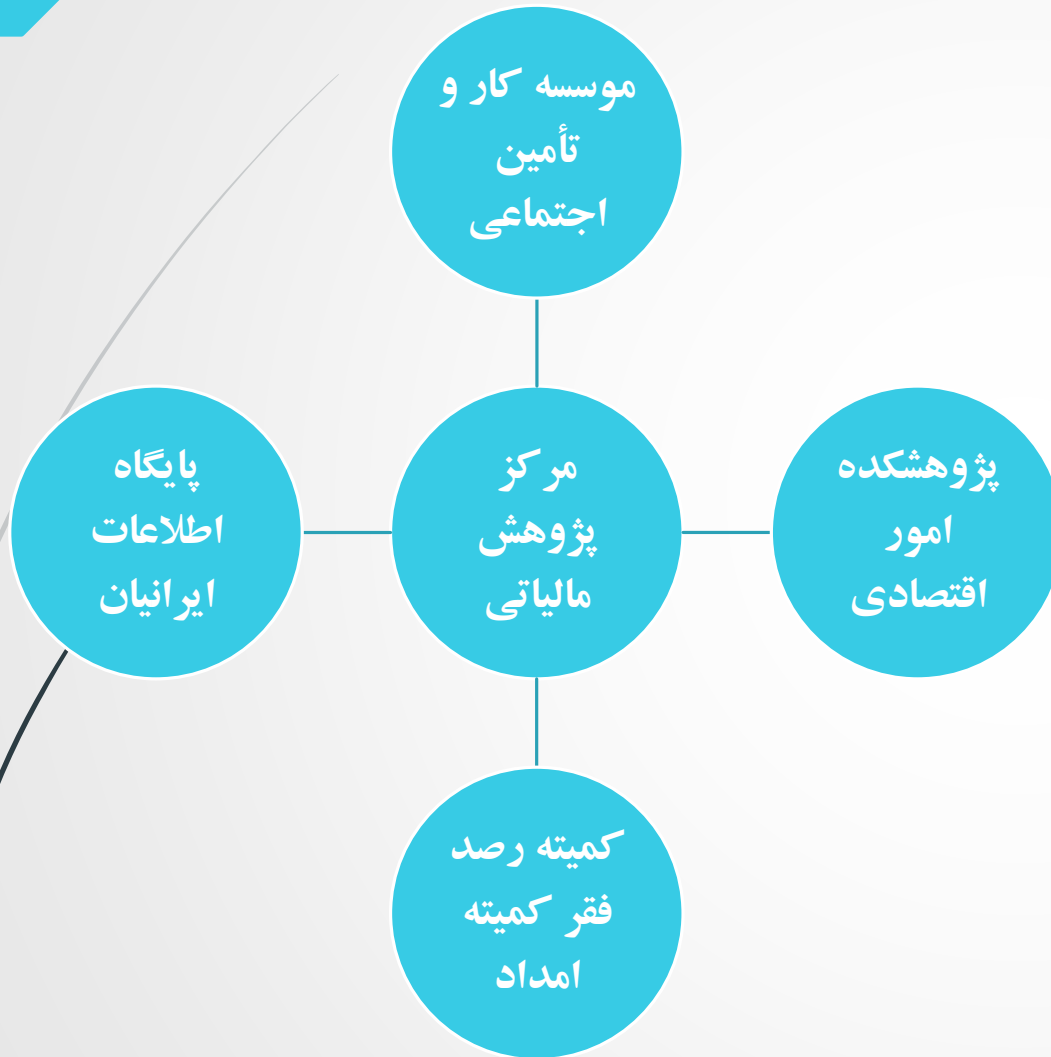
پیشنهادات برای اصلاح ساختار نظام مالی

ایده‌های محوری

الگوی تفکیک بانکی

ادغام بانکها

حذف یا مدیریت خلق پول بانکی

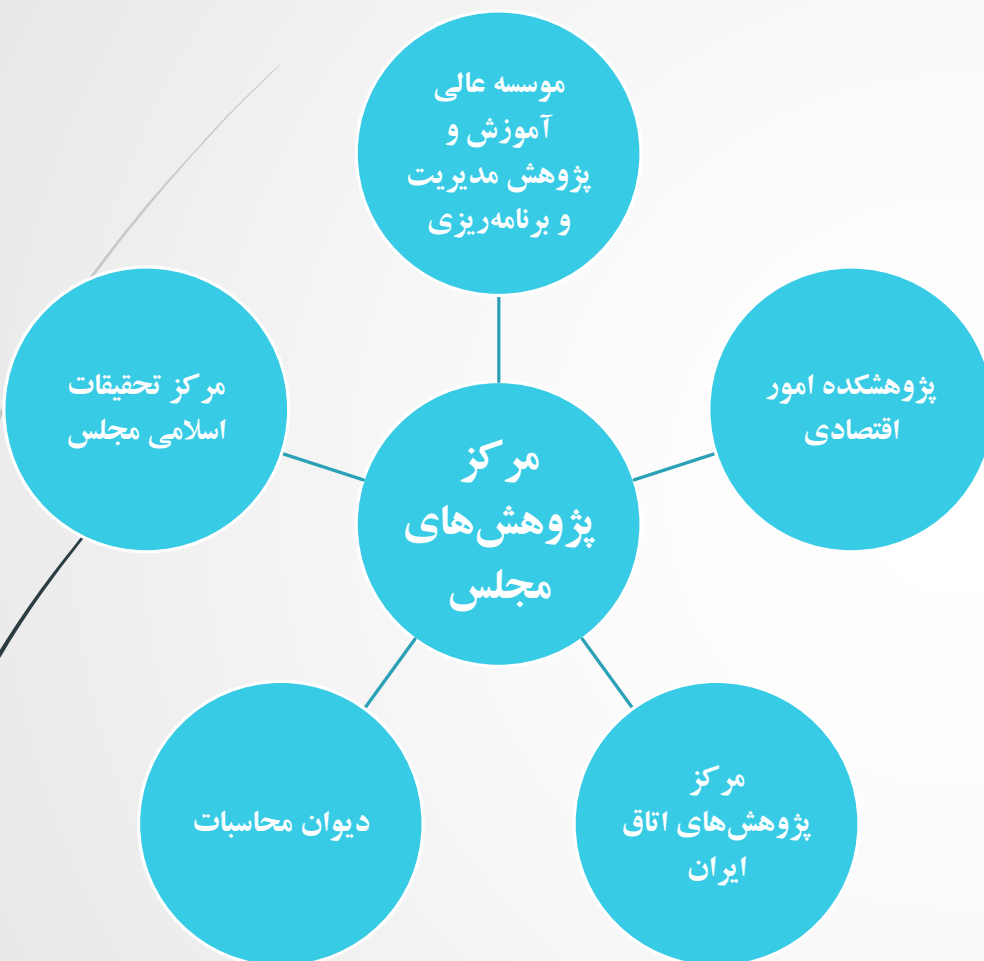

محورهای بررسی

- آسیب شناسی ساختار نظام مالیاتی - حمایتی
- بررسی تجربه کشورها در اصلاح ساختار نظام مالیاتی - حمایتی
- پیشنهادات برای اصلاح ساختار نظام مالیاتی - حمایتی

ایده‌های محوری

- تجمیع سازمانی نظام مالیاتی - حمایتی
- طرح درآمد پایه ایرانی
- مالیات بر مجموع درآمد
- اتصال مالیات به یارانه

محورهای بررسی

آسیب‌شناسی ساختار بودجه‌ریزی

بررسی تجربه کشورها در اصلاح ساختار بودجه‌ریزی

پیشنهادات برای اصلاح ساختار بودجه‌ریزی

ایده‌های محوری

تفکیک بودجه ارزی ریالی

تحول در تبصره ۱۴

اصلاح رابطه دولت و شرکت نفت و گاز در بودجه

محورهای بررسی

ریشه یابی تورم و مشکلات تولید

بررسی تجربه کشورها در مهار تورم و رشد تولید

پیشنهادات برای مهار تورم و رشد تولید

ایده‌های محوری

مهار تورم با رشد تولید

طرح‌های عملیاتی برای رشد تولید در بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات

الگوهای تامین مالی غیرتورمی طرح‌های تولیدی

۱. مبانی نظری اقتصاد سیاسی تصمیم‌گیری اقتصادی
۲. مشکل انتخاب عمومی و ادوار تجاری سیاسی تصمیم‌گیری اقتصادی (نظریه‌های انتخاب عمومی و ادوار تجاری سیاسی)
۳. اقتصاد سیاسی قانون‌گذاری اقتصادی
۴. اقتصاد سیاسی نظام پولی و ارزی (تعارض منافع موجود در نظام پولی کشور)
۵. اقتصاد سیاسی نظام مالی (تعارض منافع موجود در نظام مالی کشور)
۶. اقتصاد سیاسی برنامه‌های توسعه و آمایش سرزمین
۷. اقتصاد سیاسی بین‌الملل با تأکید بر اقتضائات تصمیم‌گیری در شرایط تحریم
۸. آسیب‌شناسی ساختار حکمرانی تصمیم‌گیری اقتصادی (ناهماهنگی در ساختار حکمرانی تصمیم‌گیری اقتصادی در کشور ناشی از تعدد تصمیم‌گیران، نااطمینانی‌ها، وقفه زمانی در تصمیم‌گیری، ناهماهنگی زمانی در تصمیم‌ها؛ مشکل تعارض منافع در ساختار حکمرانی تصمیم‌گیری اقتصادی)
۹. راهبردهای بهبود عملکرد ساختار حکمرانی تصمیم‌گیری اقتصادی (تقویت احزاب، نظام دو مجلسی، استقلال بانک مرکزی، مجلس تخصصی؛ ساختار رصد و پایش سیاست‌ها)
۱۰. الگوی تقویت نقش وزارت امور اقتصادی و دارایی در تنظیم سیاست‌های اقتصادی
۱۱. کاربرد اقتصاد رفتاری و آزمایشگاهی در مطالعه اقتصاد سیاسی تصمیم‌گیری اقتصادی (نقش عدم‌اطمینان و نقصان اطلاعات در اقتصاد سیاسی، کاربرد نظریه بازی‌ها در بررسی مسائل اقتصاد سیاسی)
۲۱. سند تحول ساختار حکمرانی سیاست‌گذاری اقتصادی

موضوعات اصلاح ساختار حکمرانی بر مبنای داده

18

۱. مبانی نظری حکمرانی بر مبنای داده در راستای ایجاد شفافیت اقتصادی
۲. کارکردهای حکمرانی بر مبنای داده
۳. شاخص‌های هشدار بحران‌های اقتصادی
۴. مرز محرمانگی داده‌ها در نظام حکمرانی داده و شفافیت اقتصادی
۵. الزامات به کارگیری نظام‌مند داده‌ها در تدوین سیاست‌های اقتصادی
۶. الگوی مطلوب حکمرانی داده‌های اقتصادی در کشور
۷. الزامات پدافند اقتصادی شفافیت اقتصادی
۸. ظرفیت داده‌محوری در پیش‌بینی آمارهای کلان اقتصادی
۹. ارزش و جایگاه حکمرانی بر مبنای داده در بهبود شاخص‌های کلان اقتصادی
۱۰. هوشمندسازی ساختار حکمرانی بر مبنای داده (ظرفیت‌های اقتصاد دیجیتال و هوشمند در شفافیت اطلاعات اقتصادی)
۱۱. ظرفیت ارزش‌آفرینی داده‌ها در تحولات اقتصادی
۲۱. اهمیت داده‌ها برای پی‌ریزی، شکل‌دهی و الهام‌بخشی به فعالیت‌های دولت
۳۱. سند تحول ساختار حکمرانی شفافیت اقتصادی

۱. مبانی نظری اصلاح ساختار نظام مالی (مبانی اسلامی اصلاح نظام بانکی و بازار سرمایه، اصول حاکم بر اصلاح نظام مالی)
۲. ساختار نظام مطلوب مالی (تفکیک بازار پول، سرمایه و بیمه، تفکیک نظام پرداخت و تأمین مالی، انحصار و رقابت در نظام بانکی، مردم‌بنیانی)
۳. مشکلات محوری در تحول ساختار نظام بانکی و بازار سرمایه (رابطه بخش واقعی و مالی، ناترازی ترازنامه بانک‌ها، خلق پول بانکی، بنگاهداری بانک‌ها، سفته‌بازی در نظام بانکی، عقود صوری، معوقات بانکی، سفته‌بازی، حجم پایین تأمین مالی، مالی‌سازی، مشکلات بازار ثانوی)
۴. اصلاح ساختار سازمانی نظام بانکی (بانکداری مرکزی، استقلال بانک مرکزی، شوراها و نظارت شرعی، ادغام بانک‌ها، بهینه‌سازی تعداد شعب، تجمیع نظام پرداخت‌ها)
۵. اصلاح قوانین و مقررات نظام مالی (قانون عملیات بانکی بدون ربا، قانون بانک مرکزی، قوانین بورس اوراق بهادار، قواعد گزیر، قواعد تنظیم رابطه بانک‌ها)
۶. ابزارهای نوین نظام مالی (ابداعات و پیشرفت‌های مالی، صکوک اسلامی، تجارب نامتعارف در اصلاحات بانکی، ظهور رمزارزها، قراردادهای هوشمند، صکوک)
۷. الگوهای اصلاح ساختار نظام بانکی (الگوی تفکیک، الگوی بانکداری جامع، الگوی بانکداری هسته‌ای Core Banking)
۸. الگوهای نظارت بر بانک‌ها (سازمان نظارت بر عملکرد بانک‌های دولتی و خصوصی، نظارت شرعی بر بانک‌ها)
۹. شاخص‌های ارزیابی بانک‌ها (شاخص‌های حذف ربا، عدالت توزیع منابع بانکی، و...)
۱۰. الگوی مواجهه با خلق پول بانکی، هدایت نقدینگی در نظام بانکی، بسته‌های نجات بانکی برای دوره گذار
۱۱. اصلاح ساختار بازار سرمایه در خدمت تأمین مالی تولید (ظرفیت عرضه اولیه سهام، ظرفیت فرابورس؛ قاعده‌گذاری کنترل سفته‌بازی در بازار سرمایه)
۱۲. ظرفیت بانک‌ها در توسعه استانی (ایده بانک‌های توسعه‌ای)
۱۳. سند تحول نظام بانکی و بازار سرمایه

۱. مبانی نظری اصلاح ساختار نظام مالیاتی و حمایتی (مشکلات ناشی از گسست نظام و سیاست‌های مالیاتی و حمایتی)
۲. مشکلات ناشی از پیوند سیاست‌های قیمتی و حمایتی (آسیب‌شناسی عملکرد هدفمندی یارانه‌ها)
۳. معیارها و شاخص‌های عدالت مالیاتی و حمایتی
۴. الگوی مالیات بر مجموع درآمد مبتنی بر منطق مالیات‌های اسلامی (مالیات بر مازاد درآمد، درآمد پایه ایرانی)
۵. الگوی تقویت استفاده مالیات و یارانه به‌عنوان ابزار سیاست مالی (گسترش پایه‌های مالیاتی، کاهش فرار مالیاتی)
۶. الگوی تقویت نقش تنظیم‌گری مالیات (مالیات بر عایدی سرمایه، مالیات بر خانه‌های خالی، مالیات بر احتکار زمین)
۷. الگوی مطلوب یارانه تولید و یارانه حمایت از مصرف‌کننده
۸. ظرفیت تعریف پایه‌های مالیاتی جدید در اقتصاد ایران
۹. راهبردهای بهبود اخلاق مالیاتی و کاهش فرار مالیاتی
۱۰. شفافیت اطلاعات در نظام مالیاتی
۱۱. الگوی یکپارچگی نظام مالیاتی و نظام حمایتی (پرداخت یارانه از محل مالیات، اقتضائات سازمانی و قانونی)
۲۱. اصلاح ساختار نظام تأمین اجتماعی (ارتباط نظام تأمین اجتماعی و مالیات)
۳۱. سند تحول نظام مالیاتی - حمایتی

۱. مبانی نظری اصلاح ساختار بودجه‌ریزی (نظریه دولت در بودجه‌ریزی، سهم مطلوب مداخله دولت در اقتصاد، مطلوبیت یا عدم مطلوبیت کسری بودجه در شرایط رکودی و راهبردهای مواجهه با کسری بودجه و کسری تراز عملیاتی، اصول حاکم بر بودجه مطلوب)
 ۲. مشکلات ساختار بودجه‌ریزی کشور (مشکلات فرایند بودجه‌ریزی، مشکلات سند بودجه، مشکلات فرهنگ بودجه‌ریزی، سهم کم بودجه عمرانی از کل بودجه، مداخلات زیاد در بودجه، مشکل تأمین اجتماعی در بودجه، آسیب‌شناسی بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد)
 ۳. اصلاحات محوری در بودجه‌ریزی کشور (فرایند بودجه‌ریزی، سند بودجه، قوانین بودجه‌ریزی، ساختار سازمانی)
 ۴. قواعد تنظیم‌گر در نظام بودجه‌ریزی ایران
 ۵. شاخص‌های تدوین و ارزیابی بودجه (شاخص‌های عدالت بودجه استانی، سهم مطلوب درآمدها، مالیات، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی)
 ۶. آسیب‌شناسی منابع بودجه (وابستگی به نفت، سرمایه‌فروشی به جای مولدسازی دارایی‌های دولت، ناپایداری منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های مالی استقراض)
 ۷. آسیب‌شناسی مصارف بودجه (سهم بالای بودجه جاری، اسراف در بودجه، و...)
 ۸. الگوی بهبود منابع و مصارف بودجه (پایدارسازی منابع بودجه، صرفه‌جویی در مصارف بودجه، اولویت‌بندی مصارف بودجه)
 ۹. الگوی مطلوب تنظیم روابط دولت و شرکت ملی نفت و گاز در بودجه (الگوی شفاف‌سازی و ضابطه‌مند نمودن درآمدها و هزینه‌های شرکت نفت و گاز در بودجه)
۱. الگوی تقویت مشارکت بخش خصوصی، تعاونی و عمومی در انجام طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام
 - ۱.۱. چگونگی بهبود عملکرد صندوق توسعه و بانک‌ها در اجرای طرح‌های عمرانی
 - ۲.۱. الگوی بومی حسابداری بودجه در مقایسه با الگوی GFSM
 - ۳.۱. سند تحول ساختار نظام بودجه‌ریزی کشور